

Pripravljalna delavnica za
Podnebno ogledalo 2022

Stavbe

Barbara Petelin Visočnik, Damir Staničič, Gašper Stegnar,
Marko Đorić, Marko Pečkaj, IJS-CEU, Ana Marija Udovič, za IJS-CEU

Ljubljana, 17. 5. 2022

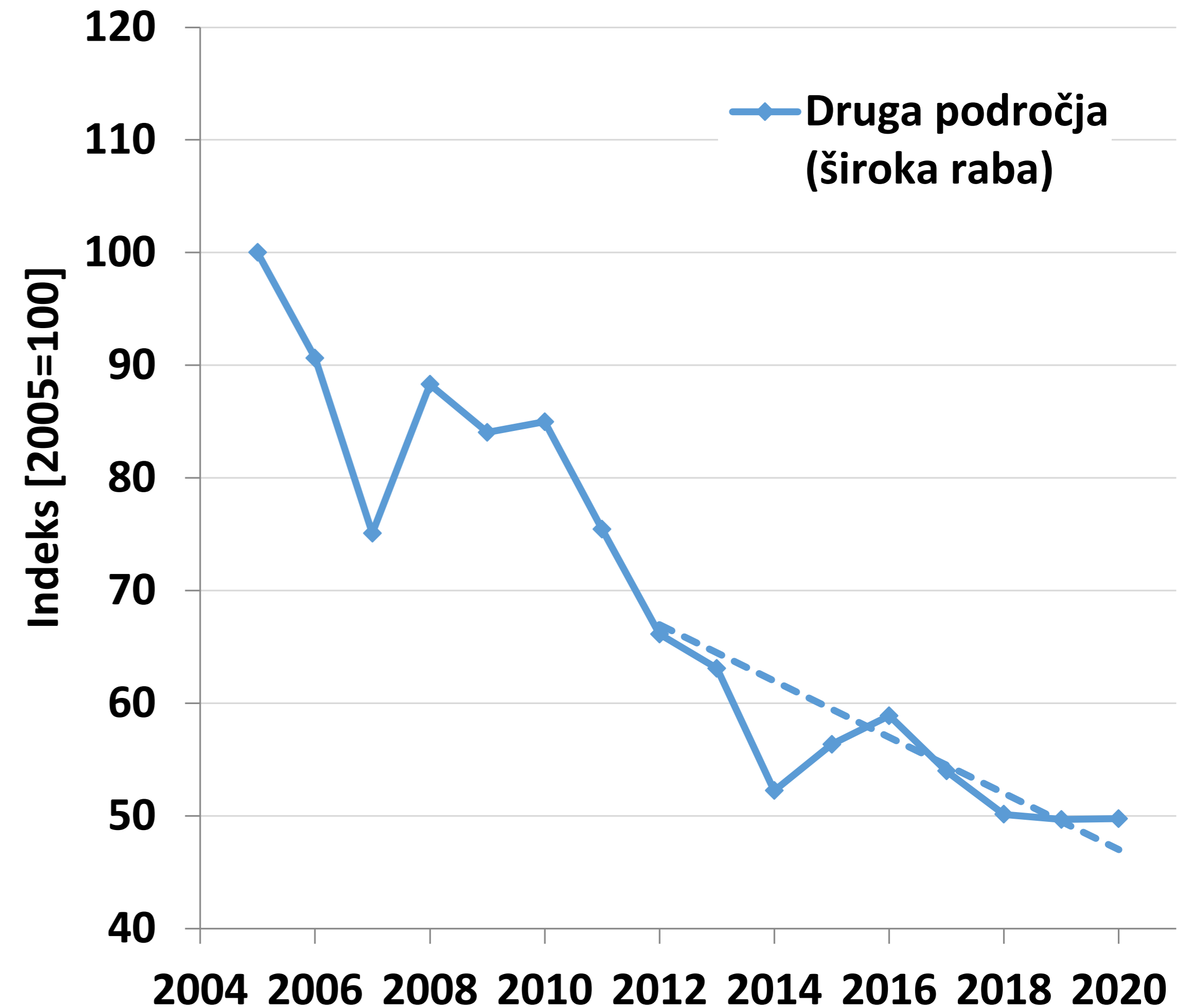
**PODNEBNO
OGLEDALO
2022**

Sektorski cilji

Cilj je bil zmanjšanje emisij TGP za **53 %** do leta 2020 glede na leto 2005. Cilj za leto 2030 je zmanjšanje emisij za **-76 %**.

Leta **2020**:

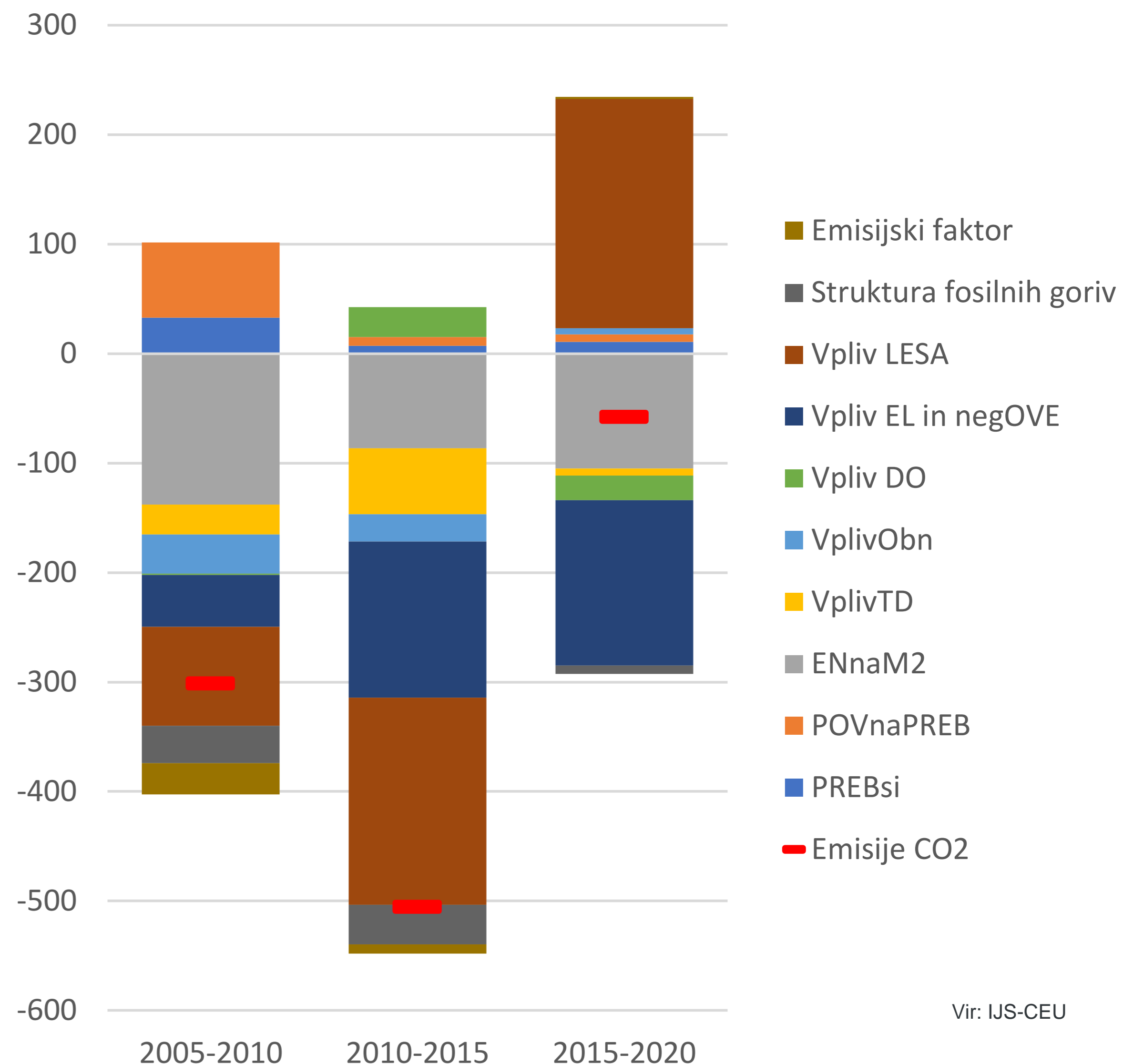
- so bile emisije v široki rabi manjše za **50 %** glede na leto 2005
- so glede na preteklo leto ostale na približno enaki ravni (**+0,1 %**)
- so emisije za indikativnim sektorskim ciljem zaostale za **2,7 odstotne točke**
- je široka raba predstavljala **14-odstotni delež**, stavbe pa **11-odstotni delež** skupnih emisij neETS

Vir: IJS-CEU

Dekompozicijska analiza emisij CO₂ v gospodinjstvih

- Emisije v gospodinjstvih so leta 2020 predstavljale **57 %** emisij v široki rabi
- Za razlago gibanja emisij je bil analiziran **vpliv desetih dejavnikov**, in sicer glede na preteklo leto in v petletnih obdobjih
- Trije glavni dejavniki, ki vplivajo na emisije, so:
 - **raba energije na kvadratni meter – intenzivnost rabe energije** (energetska prenova stavb)
 - **uporaba toplotnih črpalk**
 - **raba lesne biomase** (v starih in novih kotlih; metodološka pomanjkljivost)

Vir: IJS-CEU

Sektorski kazalci za spremljanje napredka pri izvajanju podnebnih ukrepov v stavbah

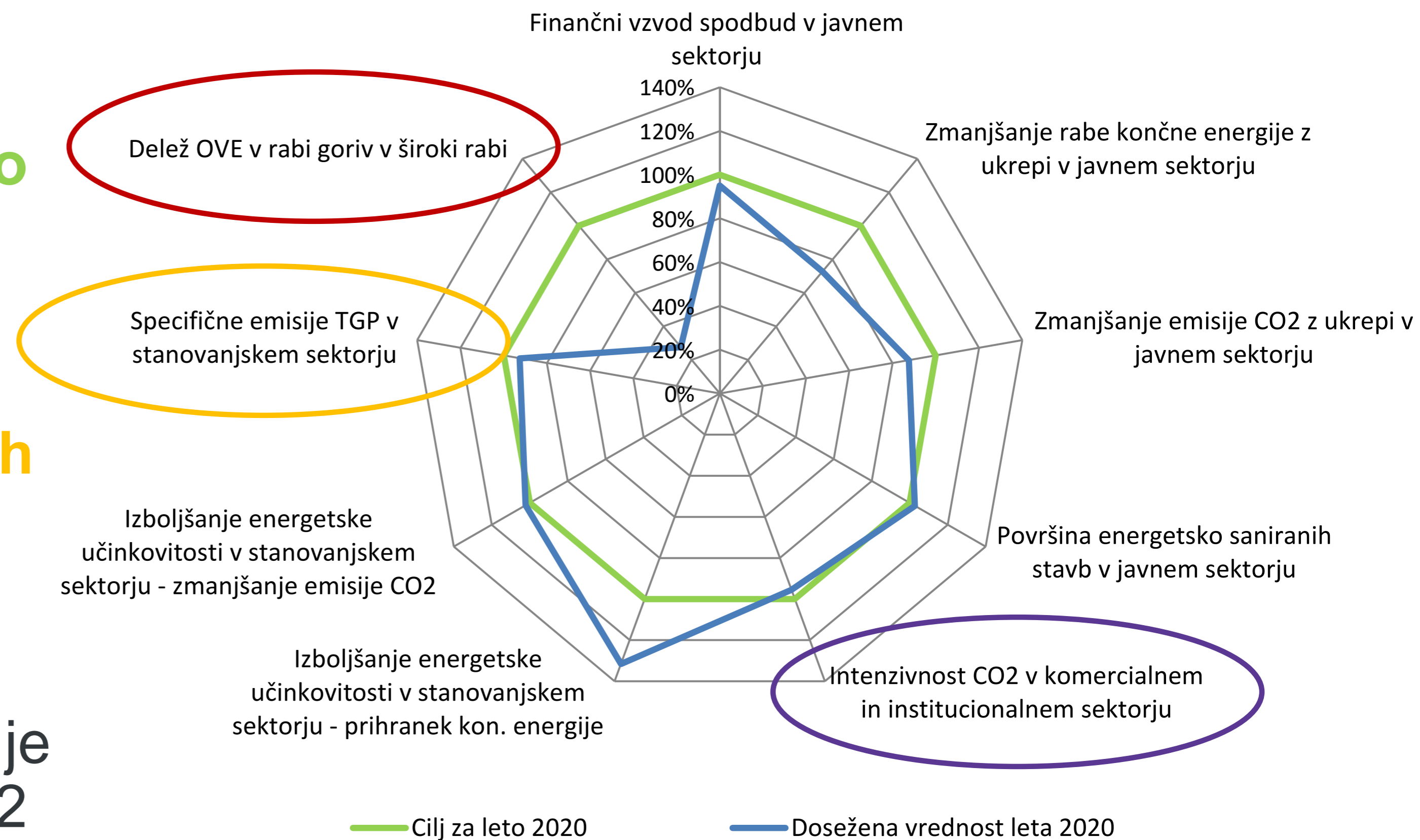
Izvajanje ukrepov v stavbah spremljamo s **sedmimi** kazalci (2 kazalca sta sestavljena iz dve podkazalcev)

V **letu 2020** so **3** kazalci dosegli **ciljno vrednost**, vrednosti **šestih** kazalcev pa so za indikativnimi letnimi ciljnimi vrednostmi **zaostale**

Na zaostanek za ciljem pri **specifičnih emisijah v stanovanjskem sektorju** in **intenzivnosti CO₂ v storitvah** je vplivala tudi pandemija koronavirusa

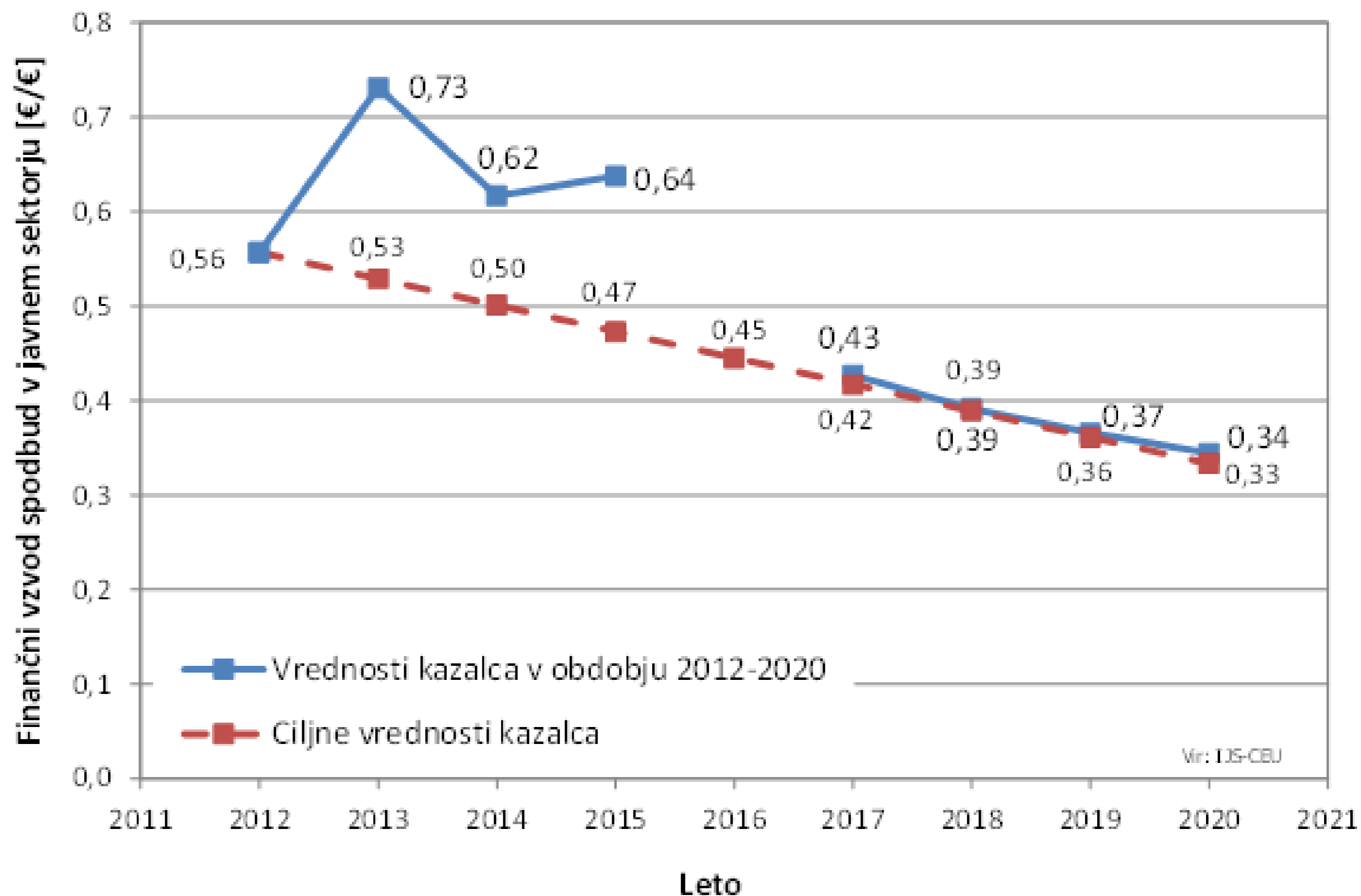
Delež OVE v rabi goriv v široki rabi je dosegel najnižjo vrednost po letu 2012

Vir: IJS-CEU

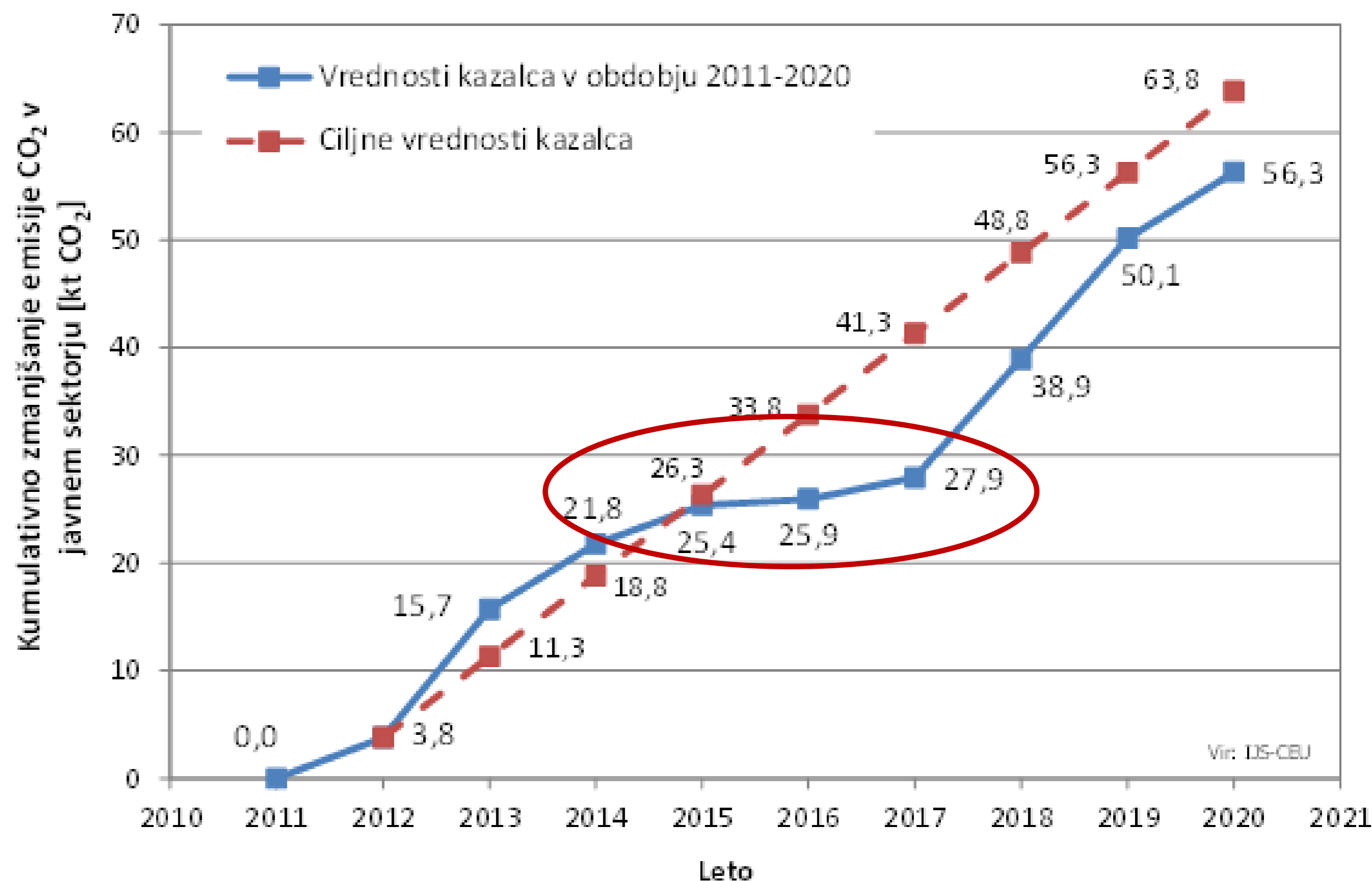
Finančni vzvod spodbud v javnem sektorju

- Razmerje med **vrednostjo nepovratnih sredstev** za ukrepe URE in OVE v javnem sektorju in **vrednostjo naložb**, ki so jih ta nepovratna sredstva spodbudila
- V njem se odražajo **energetska prenova javnih stavb v okviru OP EKP** in ukrepi, ki jih **spodbuja Eko sklad**
- Kljub ugodnemu trendu, na račun povečevanja deleža nepovratnih sredstev Eko sklada, **cilj leta 2020 ni bil dosežen** (-1,1 evro centa)
- Leta 2021 bo kazalec na ravni cilja za leto 2020, v letih 2022 in 2023 se pričakuje povišanje

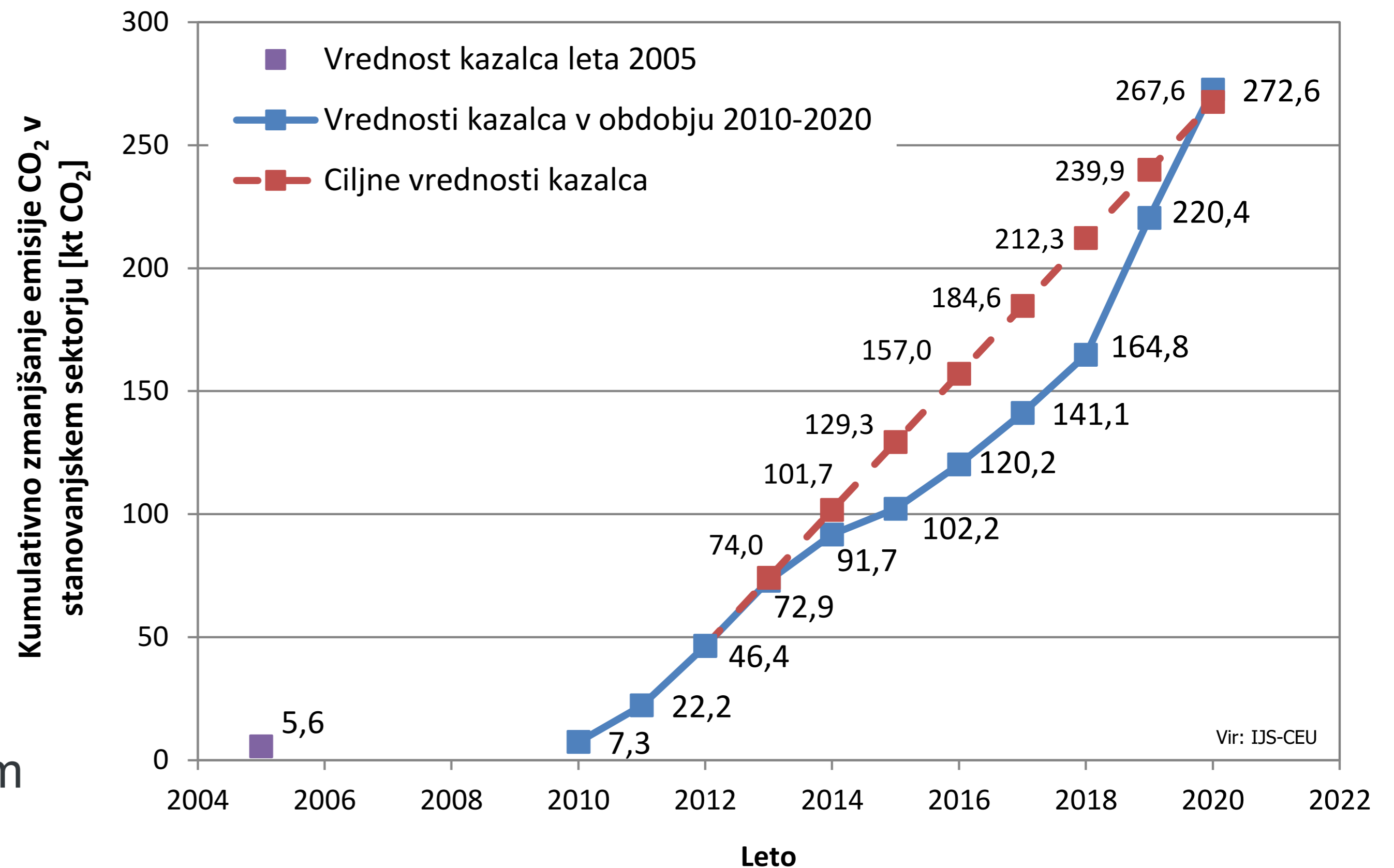
Zmanjšanje emisije CO₂ z ukrepi v javnem sektorju

- V njem se odražata **energetska prenova javnih stavb v okviru OP EKP** in ukrepi, podprti z nepovratnimi sredstvi **Eko sklada**
- **Cilj leta 2020 ni bil dosežen** (zaostanek za **12 %**), enako velja tudi za podkazalec kumulativnega prihranka energije (**-26 %**)
- Zaostanek je posledica **manjših vlaganj** v obdobju 2015–2017; treba preprečiti ob koncu OP EKP
- Povezani kazalec *Površina energetsko saniranih stavb* je **cilj presegal** za 3 % (prihranek energije 79 kWh/m²)

Izboljšanje energetske učinkovitosti v stanovanjskem sektorju

- V njem se najbolj odraža ukrep **spodbujanja ukrepov URE in OVE z nepovratnimi sredstvi Eko sklada**
- Leta 2020 je Eko sklad za ta ukrep izplačal **37,9 mio €**, leto prej 38,7 mio € (2021: 36,9 mio €)
- **Cilj je bil leta 2020 dosežen (+2 %)**, enako velja tudi za podkazalec kumulativnega prihranka energije (**+25 %**)
- **Cilj Eko sklada za zmanjšanje rabe energije** iz AN URE (v skladu s 7. členom EED) je bil dosežen tudi leta 2020

Spremljanje izvajanja instrumentov v stavbah

Instrument	Osnovni obseg	Nadgradnja
<u>Upravljanje energije v javnem sektorju</u>		
<u>Sheme povratnih sredstev za energetske učinkovitost v javnem sektorju</u>		2023
<u>Nepovratne naložbene finančne spodbude za energetske prenove stavb v javnem sektorju, usmerjene v povečanje deleža projektov, izvedenih z energetske pogodbeništvom</u>		
<u>Zagotavljanje kakovosti projektov energetske prenove stavb v javnem sektorju</u>		
<u>Projektne pisane za energetske prenove javnih stavb</u>		
<u>Oblikovanje in vsakoletno posodabljanje seznama prednostnih energetske prenov širšega javnega sektorja</u>	2022	

- V Podnebnem ogledalu 2022 je prvič vključen pregled instrumentov iz **NEPN in DSEPS 2050**
- Vključeni sta dve novi podskupini:
 - **ukrepi za zmanjševanje energetske revščine** (stanovanjske stavbe)
 - **spodbujanje energetske prenov stavb v lasti in uporabi ožjega javnega sektorja** (javni sektor)
- Število instrumentov, ki jih spremljamo, se je povišalo s 17 na **34!**
- Izvajajo se „utečeni“ instrumenti, uveljavljanje **instrumentov v nadgrajenem obsegu in novih instrumentov poteka (pre)počasi** (doseganje ciljev 2030 in 2050!)

Povzetek dogajanja v letu 2021

JAVNI SEKTOR

- Nadaljevalo se je **sofinanciranje energetske prenove javnih stavb** v okviru OP EKP
 - Do konca leta 2021 izvedenih 80 projektov (3 piloti, 19 ŠJS, 3 OJS, 55 JOB); 56 mio € spodbud
 - Za leti 2022 in 2023 zaenkrat predvidena izvedba še 39 projektov (15 ŠJS, 2 OJS, 22 JOB); 44 mio € spodbud
 - Četrty pilotni projekt (stavbe kulturne dediščine) je bil prekinjen; peti (večstanovanjske stavbe) ne bo izveden
 - Poteka program React-EU, zaenkrat odobrena sredstva za 3 projekte
- **Sofinanciranje priprave projektov** v okviru mednarodne tehnične pomoči ELENA se je izkazalo za dobro (podprtih 21 operacij)
- Črpanje sredstev v ožjem javnem sektorju je slabo – do leta 2021 prenovljenih samo **30 % ciljne površine** za obdobje 2014–2021 (5. člen EED); instrumenti, namenjeni ožjemu javnemu sektorju, se niso izvajali (nastavek za sistemski vir financiranja v NOO)
- Nespremenjeno stanje pri **pospeševanju EPO, stavbah kulturne dediščine, obsegu nalog projektne pisarne** (Urad za zeleni prehod)
- Aktivnosti v okviru projekta **LIFE IP Care4Climate** (trajnostna merila, načrt financiranja širše prenove, zagotavljanje kakovosti energetske prenove stavb, seznam prednostnih energetskih prenov)
- Pri **upravljanju energije** poteka analiza podatkov EK, razpisan je CRP (tudi strategija URE)

Priporočila – JAVNI SEKTOR

- Bliža se konec OP EKP. **Preprečiti je treba vrzel pri zagotavljanju nepovratnih sredstev** za energetska prenova javnih stavb in zagotoviti njihov **povečan obseg**
- V novi finančni perspektivi objaviti je treba **objaviti urnike razpisov vsaj za dvoletna obdobja**
- Zagotoviti je treba **sredstva za podporo pripravi projektov**
- Projektna pisarna za energetska prenova javnih stavb naj bi postala **sistemski pospeševalec projektov energetske prenove javnih stavb in skrbnik programa kakovosti** – to zahteva ustrezno kadrovska zasedbo
- Treba je čim prej pripraviti **strategijo/program energetske učinkovitosti za javni sektor** in potem **začeti z njegovim izvajanjem in pospešenim izvajanjem ostalih instrumentov iz DSEPS 2050**
- Za energetska prenova stavb ožjega javnega sektorja je treba zagotoviti **sistemski finančni vir** z zagotovitvijo različnih finančnih virov (NOO – zakonska podlaga do konca 2023)
- Razvijati je treba **nove finančne instrumente** in zagotoviti tudi **ustrezno podporo na strani ponudnikov storitev energetskega pogodbeništva**
- V stavbah javnega sektorja je treba spodbujati izvajanje ukrepov **optimizacije delovanja energetskih sistemov (Re-Co)**

Povzetki dogajanja v letu 2021

STANOVANJSKI SEKTOR

- Eko sklad je nadaljeval z izvajanjem **Programa ZERO500** (77 izvedenih ukrepov, 40 zaključenih projektov) in projekta **ZERO**; poteka tudi projekt za pripravo strokovnih podlag na področju zmanjševanja energetske revščine (definicija, cilji, ukrepi)
- Leta 2021 je Eko sklad s svojimi programi dosegel **še večje letno zmanjšanje rabe energije** kot v letih 2019 in 2020; **prispevek URE ni bil povišan**
- V okviru projekta *LIFE IP Care4Climate* sta bila **razvita dva finančna instrumenta za energetske prenove večstanovanjskih stavb**; Eko sklad je leta 2022 objavil ponovljena razpisa za pilotne projekte (do 10/2022)
- **Število energetskih svetovalcev** v okviru ENSVET se **manjša**, obseg nalog pa se povečuje (program *ZERO500*, načrtovana okrepitev delovanja mreže v *DSEPS 2050*)
- Sprejeta je bila **prepoved vgradnje kotlov na kurilno olje, mazut in premog** (1. 1. 2023)
- Veliko instrumentov **se (še) ne izvaja** (delitev spodbud med lastnike in najemnike, vzpostavitev jamstvene sheme / študija širše prenove stavb, izkaznica stavbe, projektna pisarna za večstanovanjske stavbe, energijski in emisijski kataster)

Priporočila – STANOVANJSKI SEKTOR (1)

- leta 2030, obvezujoči cilji:
 - široka raba: zmanjšanje emisij TGP **vsaj za 76 %** glede na leto 2005 (*NEPN*);
 - stavbe: **20-odstotno** zmanjšanje rabe končne energije, vsaj **70-odstotno** zmanjšanje emisij TGP oboje glede na leto 2005, **2/3 rabe energije iz OVE** (*NEPN*); glede na nov Evropski podnebni zakon je pričakovana zaostritev ciljev
- leta 2050, strateški cilj:
 - široka raba: zmanjšanje emisij TGP za **87 do 96 %** (*ReDPS50*)
- **Okrepiti in izboljšati** je treba **energetsko prenovo večstanovanjskih stavb**
 - **vzpostavitev projektne pisarne** za pripravo projektov energetske prenove večstanovanjskih stavb (delovanje po načelu vse na enem mestu)
 - **razvoj novih finančnih instrumentov in novih modelov financiranja** za to ciljno skupino in njihovo preskušanje s **pilotnimi projekti**
 - **preoblikovanje zakonodaje**, ki opredeljuje višino potrebnega soglasja za zadolžitev v breme rezervnega sklada
 - **izvajanje ukrepov**, predvidenih že do leta 2020 (vzpostavitev jamstvene sheme, delitev spodbud med lastnike in najemnike v večstanovanjskih stavbah itd.)

Priporočila – STANOVANJSKI SEKTOR (2)

- Za **doseganje večjih učinkov** je treba nadgrajevati **programe Eko sklada** (2022)
 - priprava **finančnega načrta spodbujanja ukrepov** v gospodinjstvih
 - uvedba **ločenega poziva za delne in celovite energetske prenove** (vsaj 70 % predvidenih sredstev za ukrepe URE in rabe OVE se nameni za celovite energetske prenove in prenove v sNES)
 - **analiza možnosti za ukrepe URE in rabe OVE**, dosegljive s spodbujevalnimi mehanizmi
 - **oblikovanje novih finančnih instrumentov** za stanovanjski sektor v sodelovanju z MZI in drugimi institucijami
- Zagotoviti je treba **večjo prepoznavnost** Eko sklada
- Za izvajanje večjega obsega programov Eko sklada je potrebno **zagotoviti sredstva**: povečanje prispevka za URE ↔ položaj ranljivih gospodinjstev
- Nadaljevati je treba z **razvojem ukrepov za zmanjševanje energetske revščine** (akcijski načrt – 2023) in zagotoviti njihovo izvajanje
- **Kadrovsko** je treba **okrepiti** ENSVET (nove občine, razširitev svetovalnih aktivnosti; ranljive skupine; podpora etažnim lastnikom pri energetske prenovi; priprava vsebin za izkaznice stavbe ...)

Vprašanja

- Bi pri izvajanju ukrepov izpostavili še katere **druge dosežke in vrzeli?**
- Kakšni so vaši **komentarji na predlagana priporočila?**
- Katera **priporočila** se vam zdijo najbolj **ključna?**
 - Stavbe splošno
 - Javni sektor, vključno z ožjim javnim sektorjem
 - Stanovanjski sektor, vključno z ukrepi za zmanjševanje energetske revščine
- Bi bilo treba vključiti še kakšno **dodatno priporočilo?**

- Pri izbiri in sooblikovanju priporočil ter posredovanju drugih komentarjev na vsebine PO2022 lahko sodelujete še do **20. 5. 2022!**

Hvala za pozornost!

Barbara Petelin Visočnik
barbara.visocnik@ijs.si

PODNEBNO OGLEDALO 2022

Podnebno ogledalo 2022 smo pripravili:

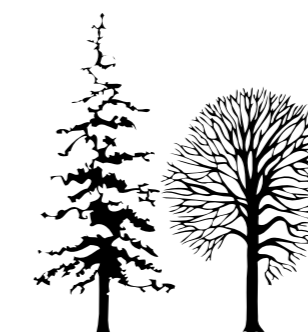
 Institut "Jožef Stefan"
Center za energetske učinkovitost

**Kmetijski
inštitut Slovenije**

**PNZ svetovanje
projektiranje,
d.o.o.**

**Gozdarski
inštitut Slovenije**

Pripravljeno v sklopu projekta *Strokovne podlage za izpolnitev nacionalnih, evropskih in mednarodnih obveznosti poročanja ter pripravo stališča s področja blaženja podnebnih sprememb* za Ministrstvo za okolje in prostor.

Metodologija za pripravo Podnebnega ogledala je bila razvita v okviru projekta **LIFE Podnebna pot 2050** (LIFE 16 GIC/SI/000043).

Podnebno ogledalo 2022 je objavljeno na <https://podnebnapot2050.si/>